

Statsrådsberedningen

**Tal av statsminister Stefan Löfven i Stockholms stora synagoga,
Förintelsens minnesdag den 17 januari 2015**

Överlevare, eders majestäter, ers excellenser, vänner,
under hösten 1941 infördes en ny procedur i koncentrationslägret i Auschwitz.

Tidigare hade fångarnas serienummer sytts på deras kläder, men nu började man tatuera dem direkt på kroppen, på de som inte skickades direkt till gaskamrarna.

Människor lever än idag med dessa tatueringar. Några av er som är här i den här salen kanske bär dem.

De är en skrämmande symbol över Förintelsens industriella natur. Den nazistiska regimen mätte, räknade och analyserade, för att kunna mörda fäder, mödrar, barn, hela familjer och släkter, på ett så effektivt sätt som möjligt.

I lägren i Europa skapades en massproduktion av död.

* * *

Men det finns också en annan sida.

För några timmar sedan såg jag pjäsen Vår klass, tillsammans med flera av er som är här idag. Den berör massakern i den polska byn Jedwabne, bara några månader innan tatueringprocessen började i Auschwitz.

Den skildrar hur byns judiska befolkning dödades med käppar och stenar, genom halshuggning och tortyr. Slutligen tvingades de kvarvarande in en lada, som tändes på.

Detta är inte koncentrationslägrens kalkylerande och statssanktionerade dödande, utan grannar som dödar sina grannar, klasskamrater som dödar sina klasskamrater.

Men det bygger på samma avhumanisering av människan som tatueringarna symboliserar, som möjliggör denna totala omänsklighet, detta fullständiga barbari.

* * *

Dessa två sidor av Förintelsen visar också att antisemitismens dödliga hot inte behöver komma från en fascistisk stat, utan kan växa inom samhällen, hos enskilda människor eller grupper.

Vi har sett effekterna av detta hat nyligen här i Europa – vid bombningen av en buss med israeliska turister i Burgas, attackerna på en judisk skola i Toulouse och ett judiskt museum i Bryssel, och nu senast vid gisslantagningen i en kosherbutik i Paris.

Judiska kvinnor, män och barn dödas på våra gator, av antisemitiska mördare.

* * *

Och det är dags att ta detta hot i Sverige på yttersta allvar.

Vi behöver uppmärksamma alla situationer där våra judiska medborgare hotas, och ta krafttag för att bemöta dem.

Det var en ära att delta i kippavandringen här i Stockholm i somras. Men jag känner samtidigt är det en skam för Sverige att kippavandringarnas markering ens behövs.

Att så många tvekar inför att bära kippa eller davidstjärna. Att ni möts av glåpord, hot och trakasserier, som vi nu återigen har sett skrämmande exempel på i Malmö. Att fler av er känner att ni och era familjer inte är trygga.

Aldrig, aldrig att vi kan acceptera det!

Judendomen är en del av Sverige. Er historia är del av allas vår historia, er kultur är del av allas vår kultur, och er rätt att utöva er tro är en mänsklig rättighet som vi aldrig får svika.

* * *

Därför fördjupar vi nu och förstärker den förra regeringens demokratiarbete.

De unga män och unga kvinnor som riskerar att radikaliseras ska stoppas. Oavsett om det krävs förebyggande arbete eller repressiva åtgärder ska de aldrig få hota er eller era familjer.

Vi ska stödja trossamfunds och organisationers arbete mot antisemitism. Och Forum för levande historia ska fortsätta sitt arbete som började med ”...om detta må ni berätta” med en stor, nationell utbildningsinsats mot antisemitism och rasism, som kommer att heta ”Detta behöver vi förstå”.

Polisen har fått order att prioritera hatbrott, och ska inom kort återkomma till regeringen med aktioner för att stoppa hoten och hatet som förstör människors liv. Efter dåden i Paris inleddes också ett arbete i samverkan med judiska organisationer för att ytterligare stärka säkerheten kring skolor, museum och synagogor.

Oavsett om ni samlas i glädje eller sorg, i hågkomst av det förflutna eller i lärande för framtiden, så ska alla judiska medborgare i Sverige känna sig trygga. Det är vårt samhälles ansvar.

* * *

Vänner,

idag, 70 år efter Auschwitz befrielse, blir det med ålderns rätt färre och färre som bär tatueringarna, som bär minnena, som själva var med och kan berätta.

Förintelsen var ett brott mot våra mest grundläggande idéer om människans värde, och att föra minnet vidare är därför ett ansvar som delas av hela mänskligheten.

Vi måste alla ta ett ansvar för att aldrig glömma, genom att hedra dagar som denna, och tala med våra barn, och andras barn, och våra grannar, och andras grannar, och våra vänner – och våra ovänner.

Förintelsen ska aldrig få förringas eller förnekas. Och vårt samhälle ska aldrig någonsin tolerera antisemitiska gärningar, oavsett vem som utför dem, oavsett var de sker.

Som överlevaren Hédi Fried har sagt:

”Det största ansvaret är att aldrig vara en åskådare. Utan alltid säga ifrån.”